

ЕКОТУРИЗМНИНГ МАМЛАКАТ РИВОЖИДАГИ FOYDALI JIHATLARI

Zokirjanova Xusnida Boburjon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

1- kurs magistranti

Zokirjanova Khusnida Boburjon kizi

Tashkent State University of Economics

Master 1st year

Зокиржанова Хуснида Бобуржон қизи

Ташкентский государственный экономический университет

магистрант 1 курса

Annotatsiya

Ekoturizm rivojlanib kelayotgan sohalardan biri hisoblanadi. Uning mamlakatimizga keltirayotgan iqtisodiy, manaviy va ekologik foydalari haqida maqolada soʻz yuritiladi.

***Kalit soʻzlar:** ekoturizm, sayohat turizmi, suv resurslari, choʻllar, bogʻlar, hiyobonlar.*

Abstract

Ecotourism is one of the most developing areas. The article discusses the economic, moral, and environmental benefits it brings to our country.

***Key words:** ecotourism, travel tourism, water resources, deserts, parks, green parks.*

Аннотация

Экотуризм является одной из развивающихся сфер. В статье говорится об экономических, духовных и экологических выгодах, которые она приносит нашей стране.

Ключевые слова: *экотуризм, туристический туризм, водные ресурсы, пустыни, парки, парки.*

Ekoturizm atrof-muhitni muhofaza qilish, mahalliy jamoalarning salomatligini qo'llab-quvvatlash, tabiat haqida ma'rifiy tajribalarni taklif qilish maqsadida tabiiy hududlarga tashrif buyurishni o'z ichiga oladi. Turizmning boshqa shakllaridan farqli o'laroq, ekoturizm odatda atrof-muhitga ta'sirini minimallashtirish uchun kichikroq miqyosda rejalashtirilgan. Bu faoliyat, ayniqsa, ham tabiiy, ham texnogen resurslardan foydalanish nuqtayi nazaridan tabiiy dunyoga kamroq bosim o'tkazadi.

Yillar davomida ekoturizmning ta'rifi tabiatning turli jihatlariga, mahalliy jamoalar bilan o'zaro munosabatlarga va tabiatni muhofaza qilish ishlariga urg'u berish uchun rivojlandi. Olimlar tomonidan ekoturizm aslida nimani anglatishini tushunish uchun diqqat bilan ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan turli tamoyillar va tushunchalar taklif qilingan. Turli mualliflarning tadqiqotlarida ekoturizmni belgilovchi mezonlar haqida ma'lumotlar berilgan. Miller va Keyn (1993) ta'kidlashicha, ekoturizmning kuchli va zaif tomonlarini faqat yorliqlar bilan aniqlab bo'lmaydi, buning o'rniga sifat ustuvor bo'lishi, inson tizimlariga ijtimoiy va ekologik ta'sirlarni ekologik muvozanat kontekstida ko'rib chiqish kerak [1;29].

Odamlar tabiatga asoslangan turizm bilan ajoyib tajribaga ega bo'lishadi. Ushbu turdagi turizm sayyohlarga atrof-muhitning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish uchun juda ko'p imkoniyatlarni taqdim etadi. Bunday holda, turoperatorlar ham, mahalliy aholi ham daromad keltiradi. Ayniqsa, qishloqlarda namoyish etilayotgan mahalliy tomoshalar xorijliklarning qiziqishini oshirmoqda, ayni paytda tub aholi o'z urf-odatlarini saqlab kelmoqda. Ekoturizm bo'yicha ekskursiya faoliyati turli ijtimoiy imtiyozlarni beradi. Tabiiy manfaatlarga kelsak, turizm tabiiy resurslarni saqlashga hissa qo'shadi.

Ekoturizm to'rtta asosiy elementni o'z ichiga oladi. Birinchidan, sayohat qilish yoki bir manzildan ikkinchisiga ko'chib o'tishni anglatadi. Biroq, harakat atrof-

muhitga zarar yetkazmasligi kerak. Asosiy e'tibor tabiiy hududlardagi tajribaga qaratilishi kerak. Bunday hududlar tabiiy diqqatga sazovor joylarga duch keladigan eng yaxshi manzarani taklif qilishi mumkin. Ekoturizm asosan rivojlanayotgan mamlakatlarga, ayniqsa, ta'lim olish, zavqlanish yoki ko'ngillilar yordami uchun bezovta bo'lmagan joylarga sayohat qiladi. Bu tabiiy turizmning umumiy ma'nosini cheklamasligi kerak, chunki u hududni yoshartirishi mumkin. Bunday holda, inson faoliyati muhiti yordamida hissa qo'shish mumkin va mahalliy aholi foyda ko'radi. Bundan tashqari, ekoturizm global miqyosda yo'qolib borayotgan ekotizimlar va turli madaniyatlarga bo'lgan xavotirning ortishiga ta'sir qilishi mumkin. Va nihoyat, turizmning ushbu turi barqaror kelajakka hissa qo'shadi. [2;36] Ekoturizmning ushbu to'rt unsurining barchasi tarbiyaviy motivga asoslanadi.

Ekoturizm tabiatga har qachongidan ham yaqinroq bo'lish imkonini beradi. Ekoturlarda hayvonlarni tomosha qilish mahalliy hayvonot bog'ida bo'lishdan ko'ra qiziqarliroq tuyuladi. Bunday faoliyat orqali inson o'zini yovvoyi tabiatning bir qismi, tabiiy yashash joyi sifatida his qilishi mumkin. Turizmning bunday interaktiv usuli boshqa guvohi bo'lmagan tabiat tomonini ochib beradi. Ekoturizm faoliyatida ishtirok etish orqali insonlar ko'p narsani o'rganadilar, atrof tabiiy muhit haqida mo'l-ko'l ma'lumotlarga ega bo'ladilar. Hayvonlarni yashash muhitida kuzatish. Ekoturizmning ajoyib afzalliklaridan biri shundaki, tabiatga yo'naltirilgan sarguzashtlarni amalga oshirish bilan siz tabiatning yangi va kamroq mashhur jihatlarini kashf qilasiz. Ekoturizm yordamida eng noyob atrof-muhitni ko'rish va tabiatga har qachongidan ham yaqinroq bo'lish imkoniyatiga ega bo'lish mumkin.

Dunyo mamlakatlari o'z hududlarida ekoturizmni kengaytirishga harakat qilayotgan ko'plab imtiyozlar mavjud. O'zbekiston yosh davlat bo'lganligi sababli, ekoturizm sohasida cheklangan tajriba, kompetensiya va bozor resurslariga ega. Vaziyatni yaxshilash uchun muammolarni aniqlab, chora ko'rishimiz kerak. O'zbekiston ekoturizm sohasida ko'plab muammolarga duch kelmoqda.

Birinchidan, milliy bog'larning kamligi. Ekoturizm obyektlari bilan mashhur bo'lgan mamlakatlar o'zlarining milliy bog'lariga ko'proq e'tibor qaratadilar. Ushbu bog'larning asosiy tamoyili - o'z kuchiga tayanish va o'zini himoya qilishdir. Ikkinchidan, O'zbekistonda milliy bog'larning 50 foizi xususiy sektorga, qolgan 50 foizi davlatga tegishli[3;16]. Ekoturizmni rivojlantirish parklarining qo'riqxonasi modeli biroz boshqacha: ushbu milliy parklarni moliyalashtirish davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash emas, balki davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashdir. Bu rivojlangan mamlakatlarda keng tarqalgan.

Ekoturizm tushunchasi bugungi kunda faqat tabiiy hududlarda bo'lish sifatida qabul qilinmaydi, u bundan ham ko'proq, butun sayyorani himoya qilish haqida. Bu iqtisodiyotning afzalliklari va dunyo mamlakatlarining biologik xilma-xilligini yanada himoya qilishni birlashtirgan asosiy tabiatni muhofaza qilish strategiyasi bo'lib qolmoqda. Bu turizmning keng rivojlanayotgan sohalaridan biridir. Bugungi kunda talabning 10 foizi turizmning ushbu shakliga yo'naltirilgan. Zamonaviy sayyohlar nafaqat tanlangan joyni tabiat bilan birga o'rganishga tayyor, balki undan yangi narsalarni o'rganadilar. O'zbekistonning cho'llardan muzliklargacha, tog'lardan vodiylargacha bo'lgan xilma-xil ekologiyasi ulkan ekoturistik salohiyatga ega mamlakatni qo'llab-quvvatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ablaizov, A. (2019) Problems of organization and development of ecotourism in Uzbekistan
2. Ecotourism local infrastructure items. Retrieved from: <http://ecogo.org>
3. Ecotourism in the Asia-Pacific Region: issues and outlook. FAO Regional Office for Asia and the Pacific Nguyen, V.T. (2016).